

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy VIII

Kształcenie literackie i kulturowe

<i>Ocena celująca</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV - VII. (Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych)				
Uczeń:				
Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: - wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych - interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację • samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz: - wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach - odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy - czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz - wie, czym są perswazja, sugestia, ironia - zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim - dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów - czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego - czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz - rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjny tezę, argument i przykłady - odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; - czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego (z pomocą nauczyciela)	- rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym - rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty - rozdziela fikcję i kłamstwo - wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi - odróżnia osobę mówiącą w wierszu od

różnych kontekstach • rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji • analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, • zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi • interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich • ustosunkowuje się do różnych sposobów	• potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę • odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym • samodzielnie wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury • zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury • wie, czym jest aforyzm i anegdota • analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym • zauważa, rozumie i omawia emocje oraz	• zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka • samodzielnie wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm • dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać • czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, pamiętnik, dziennik, fantasy, eposę	• wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu • rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową • rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu • wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę,	autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego • zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren • wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze • odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu • zna cechy komiksu, piosenki • wymieni style wypowiedzi
---	---	---	---	---

oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy • wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście • wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie • interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem	argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, • interpretuje informacje zawarte w tekście, • odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka • całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie • szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń	• wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu • wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny • odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy(z niewielką pomocą nauczyciela) • potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę i satyrę z niewielką pomocą nauczyciela) • odróżnia tekst	• z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia • identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny • (z pomocą nauczyciela)	
---	--	--	--	--

	• dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen • analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu • w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia • wskazuje elementy stylu oficjalnego,	literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym • wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury • zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna • identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny • dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do		
--	--	--	--	--

	nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję	ogólnie przyjętych zasad moralnych - wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów - wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich		
--	--	---	--	--

Tworzenie wypowiedzi

<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczeń:				
• streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne • wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych,	• zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, • samodzielnie i poprawnie sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi • streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień • pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą	• pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi • opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich	• redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny • pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym • stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową	• układa prosty tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty redaguje krótki ,schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny • w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo • pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście

sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska	kompozycję, logikę wypowiedzi • zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi • posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) • redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia,	z pomocą nauczyciela podane konteksty • wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei(z pomocą nauczyciela)	• opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne • pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia (wybrane elementy recenzji)	• pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi)
---	--	---	---	---

	życzenia, 24 gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu • tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwie argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce • w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i			
--	---	--	--	--

	charakteryzowania bohatera • wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei • p r e z e n t u j e w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu			

Kształcenie językowe

<i>Ocena celująca</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dopuszczająca</i>
Uczeń:				
• swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych • rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie • zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje • wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi	• zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, intuicyjnie je stosuje • stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni • wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i	• rozpoznaje błędy językowe • wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa • zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; • wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem • wie, czym są wyraz	• nazywa podstawowe typy upodobnień • wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny • rozpoznaje na typowych przykładach części mowy • rozpoznaje na typowych przykładach części zdania(z pomocą nauczyciela) • wymienia podstawowe typy wyrazów (neologizmy, synonimy, homonimy, antonimy, archaizmy)	• pod kierunkiem nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII). • wymienia podstawowe style językowe • – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski • z pomocą nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w

• samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach	uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem	podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, • rozpoznaje na typowych przykładach części zdania • wymienia i podaje przykłady podstawowych typów wyrazów (neologizmy, synonimy, homonimy, antonimy, archaizmy)		klasach programowo niższych (IV-VII); • rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone, - zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim
---	--	--	--	---